

Оливера Ќорвезироска:

Бегалец

Татковината си ја носам на плеќи како вреќа застеланка нагнетена со сурово, оловно жито. Ја искачувам и последната скала поревајќи се од стрмината и од удолницата истовремено; колку поблиску до влезната врата - толку поблиску и до удолничавото враќање во кампот каде што ме чекаат мислите за кревање рака на себе обесени наколај како матарка за вода без која не се може. По седми пат утрово ќе добарденисам некогo кимнувајќи понизно со главата и ќе прашам имате ли некаква работа за мене, со толку нејасен глас што ниту самиот не би си излегол во пресрет себеси, а камоли да очекувам тоа да го стори некој друг во бела кошула, ленени панталони, убави очила за сонце обесени на кожичка, па на врат... Матезината наталожена на дното од мојата душа како в бокал покриен со везено крпче, па заборавен, на црн шпорет на дрва лете, ја налевам во очите на господата и нивните црнки испливуваат најгоре, се лелеат, а потем запливуваат ко збудалени по своите работни маси и најнакрај се нурнуваат во папките и класерите, не би ли ме снемало миг поскоро. Никој не сака присуство како моето.

Ја озабувам вратата растоварен од татковината, небаре ми паднала, кутрата, без да сетам, и се внесувам во очите на празниот ходник втреничени во мене како долго светло на автопат што ита од спротивната насока за да те заслепи. Помислувам колку би било прекрасно да му речам „добар ден“, на ходникот, а тој да ми одговори љубезно подметнувајќи ми ја црвената волнена патека како тацна под врел филџан. Наместо тоа, црномурест, возрасен господин без очила, без кожичка и во карирана кошула со засукани ракави, излегувајќи од една врата во дното, ме забележува и поминува со својот поглед низ мене како куршум низ неочекувано мека цел.

- Барате некогo?
- Да. Добар ден.
- Кого?
- Барам работа. Имате ли некаква работа за

Olivera Korveziroska:

Menekült

Úgy nyomja vállamat hazám mint egy dumdum búzával betárazott nehéz általvető. Fellépek az utolsó lépcsőkarra és tántorgok a felítő és a lejtő között; minél közelebb a bejárati ajtóhoz, annál közelebb a lealázó visszatéréshez a táborba, ahol csikóbőrös kulacsként függhetek majd derékszíjamon, kezem emelve magamra, setét gondok közt, henyén. E délelőtt immár a hetedik helyen fogom lehajtott fejjel elmotyogni, hogy nem volna-e valami munka számomra, olyan szánalmas hanghordozással, hogy még én sem nyitnék ajtót nekem, nemhogy egy fehéringes, nyakkendős úr, aki bőrszíjon függő drága napszemüveggel hányja rám a fittyet... Lelkem fenekén mint fatüzelésű fekete sparhelten hímezett kendővel letakart és ott felejtett kávécsésze alján felgyülemlett zaccomat az úr szemébe töltöm. Az úr pupillája felúszik rajta, fennakad a mennyezeten, onnét az íróasztalához vergődik, és belekapaszkodik az iratokba – így menekül a jelenlétemtől. Senkinek sem kell ilyen jelenlét mint az enyém.

A bejárati ajtóhoz lépek, hazám már nem nyomja vállamat, lehullott valahol szegény, észre se vettem, és ahogy kinyitom az ajtót, rámmered az üres folyosó. Vakít mint egy úgyfelejtett reflektor az éjszakai országúton. Elgondolom, milyen szép is volna, ha illendően adjonistent köszönnék a folyosónak, s az fogadjistenként puha piros szőnyeget terítene elém. Ehelyett magas úr lép ki az egyik ajtón, se szemüveg, se bőrszív, csíkos inge könyökig feltűrve, pillantása felnyársal.

- Keres valakit?
- Igen. Jó napot kívánok.
- Kit?
- Munkát keresek. Volna valami munka számomra?

<p>мене?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Што знаете да работите? - прашува и со раката ми дава знак да влезам во една светла, пространа соба. Почнувам да тагувам по татковината што ја загубив некаде пред влезната врата, бидејќи со неа на плеќите подостоинствено ќе седнев на фотелјата спроти прозорецот ширум отворен и со подадено перде надвор, кон пролетта. Вака лесен, само со сопствените килограми на себе распоредени според којзнае чиј вкус, реев во огромната соба како прашина што некој заборавил да ја избрише. - Што сте работеле? - Не сум работел досега. - А знаете ли да работите нешто? - Да. Знам да пеам како славеј, да џивкам како врапче, црцорам, гукам, брмкам,.. кукуригам, кукам и грачам, знам да кљакам поубаво од штрк... - Молам? - ги извиткува веѓите како чадорчиња работодавецот во карирана кошула и мојот дожд може да зароси. - Знам да пеам како славеј на раззеленета гранка и да џивкам потскокнувајќи по снегот како врапче, умеам да загукам како гугутка, па децата трчаат барајќи ме, не мислејќи ме мене за гукач... Кога сум уморен брмкам како пчела, гакам како гуска низ дворот, кукуригам како петел на плот со кикиришка од опашката па се до клунот, грачам и како гавран, ама само зиме, кога ќе подзарипнам од маглиштата, а сепак, мислам оти најдобро од се знам да кљакам н кљакајќи, ако треба, да однесам бебе каде што ќе ми се каже... - А знаете ли да... - Знам, ама не баш многу убаво, да фучам како ветар и да создавам звук на големи бранови,.. само... За тоа ми е потребен алат, треба да ставам жила од штавелов лист меѓу забите, па да спијам три ноќи на провев, потребен ми е и... - Што? - Мислам дека сепак не знам да го правам тоа како што знам да пеам како славеј, да џивкам 	<ul style="list-style-type: none"> - Mihez ért? – kérdezi, és kezével int, hogy lépjek be egy világos terembe. Kezd hiányozni a bejárati ajtó előtt hagyott hazám, mert érzem, hazámmal a vállamon méltóságtejtelsebben tudnék ülni a fotelben, szemben a sarkig tárt ablakkal és a tavaszi verőfényben az ablakból kihajolva fürdőző függönyel. Így megkönnyebbülve, kizárólag saját kilogrammjaim terhe alatt tapogatom tekintetemmel a termet. Kis porszemnek érzem magam, amit elfelejtettek letörölni. - Hol dolgozott eddig? - Még nem volt munkahelyem. - Ért valamihez? - Igen. Tudok pacsirtaként énekelni, nádíverébként cserregni, pitypalattyolni, vijjogni, csávogni, zümmögni, kukorékolni és károgni,... kelepelni pedig még a gólyánál is jobban tudok. - Tessék? – vonja össze esernyőként szemöldökét a munkaadó, csíkos ingét védve a verbális madárpiszok ellen. - Tudok énekelni mint pacsirta a csaltiban és csiripelni mint veréb a havon, burukkolni mint gerle, akit a gyerekek izgatottan keresnek, mert nem sejtik, hogy én vagyok... Ha elfáradtam, akkor zümmögök mint a méh, hápogok mint a kacska, kukorékolok mint egy kakas, akinek a farka végétől a csőre hegyéig ér a taréja, aztán télen, amikor berekedek a ködtől, károgok is mint a varjú, de legjobban kelepelni tudok, és babákat hozni ahová kell... - És azt tudja... - Tudom, de azt nem olyan jól, hogyan kell süvíteni mint a szél, és morajlani mint a tenger,... de... Ehhez sóskalevél erét kell a fogam közé szorítani, és három éjszaka huzatban aludni, és... - Igen? - Egyébként nem tudom, hogy most tudnék-e pacsirtaként énekelni, verébként
--	--

како врапче...

- Добро, добро... - ме прекинува работодавецот со израз на бескрајна здодевност на лицето која часкум ме потсетува на еден директор кај Иштван Еркењ. Ми доаѓа желба да кажам дека Иштван Еркењ е мој омилен писател, дека постојано ги препрочитувам неговите „Едноминутни новели“, на јазик што го знам таман толку за да го сфатам главното, она што, всушност, ме плени. Но, си велам, ако тој не чул за Иштван Еркењ, ќе си помисли дека сакам да постигнам нешто со тоа име, а, ако пак, знае, тогаш бездруго ќе сфати и самиот дека Еркењ ми е познат и мене.

- Ма, пушти - ми се откачува гласно, и работодавецот помислувајќи дека сум на крајот од силите, одеднаш станува пресретлив. Неговата карирана кошула добива притемни, пријатни нијанси.

- Сакам да ви помогнам. Обидете се да се сетите што се знаете да работите и ќе се потрудам да ви најдам некаква работа уште денес. Сега... Веднаш.

Меѓу сега и веднаш, ми протатни цел воз со надеж, а тој направи само неколку чекори накај прозорецот. Посегна да го отвори уште повеќе, но, прозорецот беше отворен најмногу што можеше. Во својот безуспешен обид, само го подзафати пердето враќајќи го принудно внатре, каде што тоа, очигледно, не сакаше да биде.

Знаев дека тоа е мојот миг. Миг што требаше да се искористи и од кој зависеше општото признавање на мојата умешност, целата моја иднина, ако сакате. Давајќи се од себе, успеав да влетам во возот. Иако ништо не можеше да се забележи на мене, одвај ја контролирав задишеноста. Јас сум создаден од таков материјал.

- Штавелот секогаш расте во колонија од зеленило. Меѓу мноштвото негови листови, постои само еден чијашто жила е поинаква од се друго на светот. Жила што можеш да ја ставиш меѓу забите и да фучиш како ветар, да бидеш звук на голем бран што удира во крајбрежните карпи како за последен пат. Ако пак, ја утнеш, и од таков штавел направиш сарма или какво и да е друго јадење, никогаш повеќе во животот не ќе зафучиш, ниту ќе

csiripelni...

- Jó, jó – szakít félbe a munkaadó, Örkény István igazgatójára emlékeztető mérhetetlen unalommal az arcán. Szeretném tudatni vele, hogy Örkény István a kedvenc íróm, folyton az egyperceseit olvasom egy olyan nyelven, amin csak a lényegét értem, de így is teljesen lenyűgöz. De aztán belegondolok, hogy ha nem ismeri Örkény Istvánt, azt hiheti, hogy nagyolok, ha viszont ismeri, akkor elég ha rámnéz és tudja, hogy én is ismerem.

- Na mindegy – legyintek lemondóan, a munkaadó pedig ezt úgy értelmezi, hogy feladtam, és hirtelen segítőkésszé válik. Csíkos inge is sötétebb, barátságosabb lesz.

- Szeretnék segíteni Önnek. Próbáljon visszaemlékezni, milyen munkát tudna végezni és igyekszem valami munkát találni magának még ma. Most... Rögtön.

A most és a rögtön közé tehervonat gördül, reménnyel megrakva, miközben ő az ablakhoz lép. Megpróbálja még szélesebbre tární, de nem tudja, mert már sarkig tárva van. Zavarában visszahúzza a függőnyt a szobába, ahová az láthatóan egyáltalán nem kívánkozik.

Felismerem, hogy ez az én pillanatom. A pillanat, amit nem hagyhatok ki, amely felkészültségem bizonyításának kulcsa, egész jövőmé, ha úgy tetszik. Minden erőmet összeszedve felugrok a vonatra. Az erőfeszítéstől a lélegzetem is eláll, de kívülről ez nem látszik rajtam. Engem kemény fából faragtak!

- A sóska bogasfürtös keserűfű. Számos levele közül van egy, az úgynevezett szívlevél, amelynek ere a világon semmihez sem hasonlítható. Ezt a fogad közé szorítva süvítteni tudsz mint a vihar, morajlani mint a hullám a világ végén. Ha viszont rosszul bánysz vele és főzeléket vagy bármi más ételt készítesz belőle, az életben soha többé nem fogsz süvítteni vagy morajlani. Mehetsz a levesbe. Sokszor ettem már sóskát, és sokszor szorítottam az erét is a fogam közé, s

бидеш бран. Ке потонеш во длабочините како обична тежина... Многупати сум јадел штавел, многупати и сум ја ставал жилата меѓу заби, затоа, не би можел со сигурност да ви речам оти тоа знам да го правам. Сум спиел и на провев, и знаејќи и не знаејќи, а тоа, секако, не се важи многу-многу... Знам и апсолутно знам да пеам како славеј на раззеленета гранка, да ме слушаш, да се чудеши како може сама гранката таква милина да дава. И да ме видиш скриен зад дрвото, поправо ќе ме мислиш славеј престорен во човек, одошто човек со птичји глас. Можам и врапче да бидам сред пуст зимски пејзаж. Ќе фрлаш ронки по снегот за мене, а јас ронки не јадам, чунки мене пејзажот со џив-џив ме храни... Еднаш, толку се бев занел во кукуригањето, што за влакно не скончав како вистински петел: на трупец, со секира. Сполај му на Севишниот, ме отрезни во последниот миг, па секирата само ми се беше лизнала по снагата оставајќи ми крвава трага што прилегаше на кикиришка. Журнав кон плотот отспротива и, онака счучурен, слушнав разговор на две зачудени деца: „Си видел ли ваков петел, досега“, вели едното. „Каков?“, се развртува другото барајќи ме. „Со кикиришка од опашката па се до клунот.“ „Баба ми вели дека тоа не е на арно...“ „Кое?“, „Па тоа... Да се појавуваат такви чудни нешта... ќе имало војна...“ „Долго по ова, не можев ниту да кљакам, што ми е најлесно. Но, малку по малку, се си се врати по старо... Затоа, ви велам, знам и апсолутно знам да ги правам овие работи... Секогаш, секаде, непогрешливо...“

Работодавецот со зениците безживотно потонати во сомнеж, бавно ги одвиткуваше ракавите од својата карирана кошула. Ја запетла левата манжетна, го поднамести рачниот часовник махиално и тамам кога посегна по десниот размавтан ракав, да го запетла, рече:

- Жал ми е, господине. Оваа земја се уште не родила таков јунак што ќе може да ви најде работа. Жал ми е, навистина...

Куршумот на неговите зборови овојпат не помина низ мене, ами ми ја кутна душата на коленици и остана во неа како зол господар. Иако ништо не можеше да се забележи на мене (јас сум создаден од таков материјал!), се воздржав само колку љубезно да речам:

езерт не сум сигурен, како би било, но затоа, не би можел со сигурност да ви речам оти тоа знам да го правам. Сум спиел и на провев, и знаејќи и не знаејќи, а тоа, секако, не се важи многу-многу... Знам и апсолутно знам да пеам како славеј на раззеленета гранка, да ме слушаш, да се чудеши како може сама гранката таква милина да дава. И да ме видиш скриен зад дрвото, поправо ќе ме мислиш славеј престорен во човек, одошто човек со птичји глас. Можам и врапче да бидам сред пуст зимски пејзаж. Ќе фрлаш ронки по снегот за мене, а јас ронки не јадам, чунки мене пејзажот со џив-џив ме храни... Еднаш, толку се бев занел во кукуригањето, што за влакно не скончав како вистински петел: на трупец, со секира. Сполај му на Севишниот, ме отрезни во последниот миг, па секирата само ми се беше лизнала по снагата оставајќи ми крвава трага што прилегаше на кикиришка. Журнав кон плотот отспротива и, онака счучурен, слушнав разговор на две зачудени деца: „Си видел ли ваков петел, досега“, вели едното. „Каков?“, се развртува другото барајќи ме. „Со кикиришка од опашката па се до клунот.“ „Баба ми вели дека тоа не е на арно...“ „Кое?“, „Па тоа... Да се појавуваат такви чудни нешта... ќе имало војна...“ „Долго по ова, не можев ниту да кљакам, што ми е најлесно. Но, малку по малку, се си се врати по старо... Затоа, ви велам, знам и апсолутно знам да ги правам овие работи... Секогаш, секаде, непогрешливо...“

A kétségek sűrű zaccába fulladt élettelen pupillával néz rám a munkaadó, és gépiesen túri lefelé csíkos inge ujját a karján. Begombolja a bal mandzsettáját, gépiesen megigazítja karóráját, megigazítja a jobb mandzsettáját is, aztán széttárja a karját:

- Sajnálom, uram. E föld még nem termett olyan hőst, aki munkát tudna adni Önnek. Tényleg sajnálom...

Mit mondjak, szavaival átlőtte és térdre kényszerítette a lelkeket. Kívülről azonban nem látszott rajtam semmi (engem kemény fából faragtak!), és udvariasan csak ennyit

- Благодарам! - а потоа излетав преку отворениот прозорец. Пердето, небаре одвај чекаше, летна по мене надвор, кон пролетта.

Превод: Ласло ГАБРИШ,
www.huntrans124.com

mondtam:

- Köszönöm! – aztán kirepültem a nyitott ablakon. A függöny, mintha csak erre várt volna, elvált az ablaktól és szállt utánam, ki a tavaszi verőfénybe.

Fordította: Gábris László,
www.huntrans124.com